

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3280/2022
05.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић, Надежде Видић, Мирјане Андријашевић и Зорана Хаџића, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Јасна Мркшић, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Бранко Радичевић“ из Марадика, коју заступа Правобранилаштво Општине Инђије, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2599/22 од 13.06.2022. године, у седници одржаној дана 05.04.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2599/22 од 13.06.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2599/22 од 13.06.2022. године и пресуда Основног суда у Старој Пазови, Судска јединица у Инђији П1 482/21 од 31.03.2022. године, исправљена решењем Основног суда у Старој Пазови, Судска јединица у Инђији П1 482/21 од 18.04.2022. године у ставу првом, другом, трећем и четвртном изреке, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиље којим је тражила да суд обавезе тужену да јој исплати за период од 01.06.2018. године до 30.04.2021. године, на име трошкова за исхрану у току рада износ од 106.394,96 динара са законском затезном каматом обрачунатом до 20.06.2021. године у износу од 14.927,79 динара и законску затезну камату на износ главнице од 106.394,96 динара од 21.06.2021. године до исплате и на име накнаде регреса за коришћење годишњег одмора износ од 112.535,79 динара, са припадајућом законском затезном каматом обрачунатом до 20.06.2021. године у износу од 15.658,23 динара и законску затезну камату на износ главнице од 112.535,79 динара почев од 21.06.2021. године до исплате и изврши уплату разлике доприноса за ПИО надлежном Фонду ПИО и **ОДБИЈА** захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка са законском затезном каматом од извршности одлуке па до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 46.500,00 динара, у року од осам дана од дана пријема писменог отправка одлуке.

Образложење

Пресудом Основног суда у Старој Пазови, Судска јединица у Инђији П1 482/21 од 31.03.2022. године, која је исправљена решењем истог суда П1 482/21 од 18.04.2022. године, обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.06.2018. године до 30.04.2021. године исплати износ од 106.394,96 динара са припадајућом законском затезном каматом обрачунатом до 20.06.2021. године у износу од 14.927,79 динара и законску затезну камату на износ главнице од 106.394,96 динара почев од 21.06.2021. године па до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.06.2018. године до 30.04.2021. године исплати износ од 112.535,79 динара, са припадајућом законском затезном каматом обрачунатом до 20.06.2021. године у износу од 15.658,23 динара и законску затезну камату на износ главнице од 112.535,79 динара почев од 21.06.2021. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи изврши уплату разлике доприноса за ПИО надлежном Фонду ПИО за период од 01.06.2018. године до 30.04.2021. године на основицу коју чине напред наведени износи. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиљи надокнади трошкове парничног поступка у износу од 38.500,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности одлуке па до исплате. Ставом петим изреке, тужиља је ослобођена од обавезе плаћања судских такси у овом спору.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2599/22 од 13.06.2022. године, одбијена је жалба тужене и првостепена пресуда потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права и предложила да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају су испуњени услови за одлучивање о ревизији тужене, као изузетно дозвољеној, прописани одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку, пошто је потребно уједначавање судске праксе о праву запослених којима се плата исплаћује у висини вредности минималне зараде у установама које се финансирају из буџета Републике Србије на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је у радном односу код тужене, запослена на радном месту „... - ...“ са коефицијентом за обрачун плате 6,30. Тужена је тужили у утуженом периоду обрачунавала и исплаћивала зараду на тај начин што је основицу коју објављује Влада РС множила са коефицијентом радног места, у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама. Пошто је обрачуната основна зарада била мања од минималне зараде, тужена је тужили вршила исплату у висини минималне зараде, а у обрачунским листама зараде није номинално исказивала висину накнаде на име трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, у утуженом периоду, утврђена је на основу најповољнијих параметара у упоредним важећим колективним уговорима у Републици Србији за јавна предузећа у комуналној делатности.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиле усвојили и тужену обавезали да јој накнади трошкове за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у току рада, у утуженом периоду, налазећи да је тужена тужили у читавом спорном периоду исплаћивала зараду у висини важеће минималне зараде, па су закључили да јој накнада за исхрану и регрес није исплаћена а да је параметар који је судски вештак економско-финансијске струке применио при обрачуну ових накнада, најближа и најобјективнија параметрима који су прописани појединачним колективним уговорима за јавне службе у које, поред тужене као установе у области здравства, спадају и јавна предузећа, као буџетски корисници имајући у виду да се запослени у комуналним делатностима финансирају на исти начин као и запослени у здравству, односно најприближније томе.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

Закон о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/2005... 95/2018), у одредби члана 105. став 3. прописује да се под зарадом сматрају сва примања из радног односа осим примања из члана 14, члана 42. став 3. тачке 4. и 5, члана 118. став 1. тачке 1. до 4, члана 119, члана 120. тачка 1. и члана 158. тог закона.

Према одредби члана 118. став 1. тачке 5. и 6. истог закона, запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и на регрес за коришћење годишњег одмора, а висина трошкова из става 1. тачка 5. тог члана, мора бити изражена у новцу (став 2).

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/2001... 21/2016), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања, поред осталих и за запослене у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Према одредби члана 4. став 1. тог закона, коефицијент плате изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. истог члана закона, коефицијент садржи додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора. Одредбом члана 20. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 92/20), прописано је да се је плата утврђују на основу основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 1) и да ако је основна плата запосленог мања од минималне зараде, основна плата запосленог исплаћује се у висини минималне зараде (став 2).

Дакле, на запослене који плату остварују према Закону о платама у државним органима и јавним установама, примењују се параметри који су унапред одређени од стране Владе Републике Србије и Министарства финансија и односи се на све запослене на идентичан начин, па и у погледу накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Регулатива обрачуна и исплате плата у установама није истоветна регулативи обрачуна и исплате зараде према правилима која се примењују у општем радно-правном режиму, јер појам зараде у одређеним радним срединама и плате нема јединствено значење, што се директно одражава на различитост услова, начина и обима права на накнаду предметних трошкова. Обрачуном плате запосленима у установама које се финансирају из буџета Републике Србије, применом посебног закона и општег акта, запослени на одређеним радним местима са најнижим коефицијентом, примају плату у нижем износу од минималне зараде и у тој ситуацији вршена је исплата плате до висине вредности минималне зараде. Међутим, исплатом плате у висини вредности минималне зараде не активирају се правила општег радно-правног прописа, према коме запослени који у складу са законом остварује право на исплату минималне зараде има право на увећану зараду и накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, у смислу одредбе чл. 105. и 118. Закона о раду. Горе наведени посебни прописи не предвиђају право на накнаду за исхрану и регрес за коришћење годишњег одмора посебном нормом јер су ове накнаде обухваћене и садржане у коефицијенту за обрачун плата (члан 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама), што значи да се иста остварују кроз обрачун и исплату плата, услед чега нема ни основа (упућујућих норми) да се примењују параметри из важећих колективних уговора за запослене у јавним предузећима. Стога, према садржају наведених посебних закона, нема правне празнине по питању права на исплату накнаде трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, због чега нема ни услова за супсидијарну примену Закона о раду (члан 2. став 2. Закона о раду), што значи да је тужбени захтев тужиље неоснован.

Пошто тужилца није успела у овом поступку, не припада јој право на накнаду трошкова поступка, а дужна је да туженој, на основу одредбе члана 153. став 1. Закона

о парничном поступку, накнади трошкове који су јој били потребни ради вођења ове парнице, у смислу одредбе члана 154. истог закона и то за заступање правобраниоца на једном одржаном рочишту 10.500,00 динара и за састав жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, према опредељеном захтеву а на основу важеће Адвокатске тарифе.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, а одлуку као у ставу трећем изреке, применом одредбе члана 165. став 2. истог Закона.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић